

Jilid 1, 2011

Informika

JURNAL

peradaban informasi dan ilmu

Tema : Perpustakaan Pemangkin Peradaban

INFORMIKA

JILID 1, 2011

Penerbit

Fakulti Pengurusan Maklumat
Universiti Teknologi MARA

Sidang Editor

Shaharom TM Sulaiman (*Ketua*)
Wan Ab. Kadir Wan Dollah (*Timbalan Ketua Editor*)

Editor Pelaksana

Hasnah Hashim
Husain Hashim
Mohd Jailani Paiman
Mohamad Noorman Masrek
Mohd Sazili Shahibi
Siti Arpah Noordin
Zulkefli Mohd Yusop

Editor

Prof. Dr. Adnan Jamaludin – *Universiti Teknologi MARA*
Prof. Madya Dr. Hj. Laili Hj. Hashim – *Universiti Teknologi MARA*
Prof. Madya Dr. Mohd Sharif Mohd Saad – *Universiti Teknologi MARA*
Prof. Madya Fuziah Mohd Nadzar – *Universiti Teknologi MARA*
Prof. Madya Dr. Rusnah Johare – *Universiti Teknologi MARA*
Prof. Dr. Sohaimi Zakaria – *Universiti Teknologi MARA*
Prof. Dato' Dr. Raja Abdullah Yaacob – *Universiti Teknologi MARA*

Editor Perunding

Prof. Emeritus Dato' Dr. Osman Bakar – *International Institute of Advanced Islamic
Studies Malaysia*
Prof. Emeritus Dr. Abdullah Hassan – *Universiti Pendidikan Sultan Idris*
Prof. Dr. Ding Choo Ming – *Universiti Kebangsaan Malaysia*
Prof. Madya Dr. Abu Hassan Hasbullah – *Universiti Malaya*
Dr. Roosfa Hashim – *Universiti Kebangsaan Malaysia*
Dr. Wan Ali Wan Mamat – *Universiti Islam Antarabangsa Malaysia*

Alamat Penerbit

Kampus Puncak Perdana,
40150 Shah Alam,
Selangor Darul Ehsan, Malaysia.
(Tel.: 03-7962 2020 Faks.: 03-7962 2007)

Harga: RM20.00 (Malaysia)
USD20.00 (Luar Negara)

INFORMIKA

JILID 1, 2011

Kandungan

Perpustakaan Pemangkin Peradaban <i>Abu Hassan Hasbullah</i>	1-12
Perpustakaan Pemangkin Peradaban di Dunia Barat dan Melayu: Dulu, Kini dan Kelak <i>Ding Choo Ming</i>	13-26
Perkembangan dan Cabaran Fakulti Pengurusan Maklumat, Universiti Teknologi MARA (UiTM) dalam Pendidikan dan Latihan Pustakawan dan Profesional Maklumat <i>Adnan Jamaludin dan Shamsul Kamal Wan Fakeh</i>	27-36
Kredibiliti Maklumat Digital dari Internet <i>Mohd Sazili Shahibi, Hasnah Hashim, Juwahir Ali dan Muhamad Khairul Nizam Zaini</i>	37-44
Keberkesanan Institusi Masjid dalam Penyebaran Ilmu dan Maklumat: Satu Kajian Kes <i>Rosnita Sahrani, Imilia Ibrahim dan Valentino Abu Bakar</i>	45-52
Epistimologi Ilmu dalam Islam: Asas Falsafah Pengurusan Ilmu dan Maklumat <i>Yaacob Yusoff Awang dan Mohd Zafian Mohd Zawawi</i>	53-62
Pengurusan Rekod dan Undang-Undang <i>Abdul Rahman Ahmad, Khairul Mizan Taib dan Ahmad Nazri Mansor</i>	63-74
Pengurusan Risiko dalam Pengurusan Rekod Elektronik <i>Azman Mat Isa dan Aliza Ismail</i>	75-90
Perkhidmatan Maklumat Atas Talian Melalui Aplikasi Web 2.0 <i>Zulkefli Mohd Yusop, Yamin Kamis dan Hasnah Hashim</i>	91-102
Faktor-faktor Kesedaran Terhadap Perpustakaan Digital di Institusi-institusi Pengajian Tinggi di Malaysia <i>Razilan A. Kadir, Wan Ab. Kadir Wan Dollah, Mohd Sazili Shahibi dan Diljit Singh</i>	103-120
Aplikasi Elemen Pemikiran Saintifik dalam Pengajian Syariah: Satu Pendekatan <i>Rahimin Affandi Abd Rahim, Alias Azhar, Mohd Kamil Abd Majid dan Nor Hayati Md Dahlal</i>	121-136
Kompetensi untuk Profesional Maklumat di Zaman Masyarakat Bermaklumat <i>Ahmad Azman bin Mohamad Ramli</i>	137-146
Keterpesonaan Terhadap Perpustakaan: Belajar dari Catatan Sejarah <i>Shaharom TM Sulaiman dan Wan Ab. Kadir Wan Dollah</i>	147-149

Suggested Cataloguing-in-Publication Data

Informika: Jurnal Peradaban Informasi dan Ilmu

Vol. 1 (2011) -

Shah Alam: Fakulti Pengurusan Maklumat

ISSN 2231-7104

1. Library science - Periodicals.
2. Library science - Malaysia - Periodicals.
3. Library science - Developing countries - Periodicals. I. FPM II. Z671

@ 2011 Fakulti Pengurusan Maklumat, UiTM

Pendapat dalam makalah yang disiarkan tidak semestinya mewakili pendapat Editor jurnal ini atau pengurusan pihak Fakulti Pengurusan Maklumat, UiTM.

INFORMIKA

JILID 1, 2011

Iftitah Editor

Para pemikir dan futuris telah pun meramalkan dan akan terus meramal, bahawa abad ini dan abad mendatang akan diwarnai oleh informasi. Inilah abad yang dilabel *information revolution, information exchange, information as commodity* dan berbagai lagi slogan berkaitan yang merentas peradaban manusia.

Peradaban manusia diwarnai oleh ilmu dan informasi yang bermakna, yang memberi erti kepada peradaban itu sendiri. Dalam peradaban ini, penguasaan ilmu dan informasi menjadi aktiviti utama sama ada pengurusan, perolehan, pengumpulan, penyebaran, penyusunan, dan apa sahaja yang memberi erti informasi berguna kepada masyarakat dan peradaban itu sendiri.

'*Informika*' lahir dari keinginan besar untuk memberi makna kepada ilmu dan informasi yang manfaat kepada masyarakat, sarjana, intelektual, pustakawan, pekerja ilmu, pekerja maklumat dan karyawan. Pokoknya, segala profesi dan bidang kerjaya maklumat ilmu dan informasi mendapat tempat yang sewajarnya. '*Informika*' berminat dengan segala permasalahan ilmu dan informasi. Atau dengan kata lain, jurnal ini ingin membuka seluas-luasnya gerbang ilmu dalam sains informasi kepustakawanan, pengurusan sistem dan rekod, dunia buku dan penerbitan, manuskrip dan koleksi khas, komunikasi dan media, hatta pengajian masa depan (*future studies*) turut mendapat tempat. Itulah hal-hal yang mewarnai peradaban informasi, yang telah dilalui, sedang dilalui dan akan terus dilaluinya. '*Informika*', berkeinginan besar untuk menjadi jurnal berwasit dunia informasi berbahasa Melayu yang dihormati, disegani di rantau DUNIA MELAYU ini.

Untuk itu, '*Informika*' mengundang para pemikir, sarjana, pustakawan, pakar maklumat, pakar media dan komunikasi, para penyelidik termasuk 'orang-orang kecil' yang berminat dengan '*Informika*' ini untuk menyumbang pandangan. Dengan kata lain, '*Informika*' berharap akan menjadi wadah dan suara bicara. Untuk itu, '*Informika*' sedia dikritik, ditegur kerana itu sebahagian dari proses yang akan memamatkan kelangsungan *Informika: Jurnal Peradaban Informasi*.

Dalam keluaran sulung ini, '*Informika*' memfokuskan tema 'Perpustakaan Pemangkin Peradaban'. '*Informika*' terpenggil untuk mengajak para pembaca menghayati kembali semangat leluhur sebuah tradisi yang telah sejak berabad dan berzaman mencemerlangkan dan mencerdaskan peradaban manusia tanpa henti dan jemu. Itulah sebuah tradisi mulia yang tidak pernah 'mati' dan akan terus 'hidup', iaitu sebuah tradisi bernama 'perpustakaan dan kepustakawanan'.

Apa tidaknya, dalam 'rahim' perpustakaan, lahirlah pustakawan 'par excellence' sekaligus menjadi ilmuwan tersohor, saintis, matematikawan, failasuf. Nama-nama cemerlang seperti Musa Al-Khawarizmi, Al-Farabi, Mohammed Khatami, sebagai contoh, lahir dari tradisi gemilang tersebut. Mereka bukan pustakawan yang 'teknis' dan 'rutin' dengan kerja-kerja mekanistik maklumat tetapi seorang yang berilmu sekaligus seorang sarjana. Mana mungkin sebuah tradisi yang hebat hanya disertai oleh mereka yang tidak ada 'pilihan kerjaya', tidak mencintai ilmu, buku dan wacana tinggi. Dengan kata lain, kita memerlukan sebuah perspektif holistik dalam membentuk citra 'Pekerja ilmu' dan 'Pekerja Maklumat' yang mewarisi tradisi perpustakaan hari ini.

Perpustakaan sebenarnya adalah 'roh' peradaban. Kerana itulah dalam sejarah penaklukan dunia, bangsa Monggol membakar dan menjarah Perpustakaan-perpustakaan

di Baghdad, bangsa Rom menjarah Perpustakaan Iskandariah di Mesir, perpustakaan tertua dunia yang menyimpan jutaan 'papyrus' warisan leluhur manusia, bangsa Serb menjarah Perpustakaan Sarajevo yang menyimpan lima ribu manuskrip dalam bahasa Parsi, Arab, Russia dan Turki; kerana semua bangsa penakluk tahu untuk membunuh kelangsungan bangsa yang ditakluknya ialah dengan memusnahkan perpustakaan kerana di dalamnya terkumpul khazanah keintelektualan sesebuah bangsa. Itu cara terbaik untuk 'melenyapkan' sebuah bangsa dan identitinya. Perpustakaanlah yang memberi makna pada peradaban itu sendiri dan bukannya 'artifak', bangunan besar, kerana dalam perpustakaan tercermin segala khazanah kebijaksanaan, kebijakan, keilmuan dan keintelektualan manusia. Benarlah kata Samuel Johnson, seorang pemikir Amerika, *'No place affords a more striking conviction of the vanity of human hopes than a library'*. Esei oleh Abu Hassan Hasbullah dan Ding Choo Ming dalam keluaran sulung *'Informika'* ini membuktikan dan merefleksikan kecemerlangan tradisi tersebut.

SELAMAT MEMBACA!

Kredibiliti Maklumat Digital Dari Internet

**Mohd Sazili Shahibi, Hasnah Hashim, Juwahir Ali dan
Muhamad Khairul Nizam Zaini**

Fakulti Pengurusan Maklumat, Universiti Teknologi MARA,
40150 Shah Alam, Selangor, MALAYSIA
E-mel: mohdsazili@salam.uitm.edu.my

ABSTRAK

Jumlah pengguna Internet bertambah dari masa ke semasa. Kadar penggunaan Internet di Malaysia pada tahun 2010 dianggarkan 64.6 peratus berbanding hanya 15.0 peratus pada tahun 2000. Jelas bahawa kadar kebergantungan kepada Internet semakin hari semakin tinggi. Secara evolusi Internet telah menjadi satu sumber maklumat yang penting kepada masyarakat Malaysia. Maklumat digital yang diperolehi dari Internet memberikan kesan yang besar kepada penerima kerana ianya akan mempengaruhi sikap dan keputusan yang dibuat oleh seseorang dalam kehidupannya yang secara tidak langsung ianya juga akan memberi kesan dalam kehidupan masyarakat secara keseluruhan. Bukan kesemua maklumat yang didapati dari Internet adalah berkredibiliti. Kredibiliti maklumat amat penting kerana ianya mempengaruhi kepada pembentukan sikap, pemikiran dalam proses membuat keputusan. Maklumat berkredibiliti ialah maklumat yang bersifat tepat, benar dan sahih dan boleh dipercayai. Analisa kajian yang berkaitan telah menghasilkan pembentukan rangka kerja teori yang menerangkan komponen penting yang menjadi faktor kepada penilaian kredibiliti maklumat dari Internet.

Kata kunci: Kredibiliti Maklumat; Digital; Internet

PENGENALAN

Internet telah menjadi sebahagian dari kehidupan manusia pada abad ini. Segala urusan dalam kehidupan pada hari ini memerlukan Internet. Bermula dari urusan kehidupan peribadi hinggalah yang melibatkan kerja-kerja di pejabat, pembelajaran dan perbankan tidak boleh dilakukan tanpa menggunakan Internet. Pada hakikatnya Internet hanya alat untuk menghantar dan menerima maklumat. Namun demikian peranannya begitu besar dalam mencorakkan kehidupan manusia zaman moden masa kini yang mementingkan maklumat. Kadar kebergantungan kepada Internet semakin hari semakin tinggi. Jumlah pengguna Internet bertambah dari masa ke semasa. Menurut Asia Telecommunication Report (2010) kadar penggunaan Internet di Malaysia pada tahun 2010 ialah 64.6 peratus berbanding hanya 15.0 peratus pada tahun 2000. Secara evolusi Internet telah menjadi satu sumber maklumat yang penting kepada masyarakat Malaysia. Dengan kemudahan Internet anggota masyarakat mendapat akses maklumat yang cepat berbanding maklumat yang berasaskan media tradisional seperti surat khabar, majalah dan buku-buku.

Hampir semua maklumat dari mana-mana pelusuk dunia boleh diakses tanpa mengira sempadan geografi dan masa. Dengan melayari Internet masyarakat dihidangkan dan disogokkan dengan perlbagai jenis maklumat. Umum menyedari dalam kehidupan masa kini kepentingan maklumat dalam kehidupan manusia adalah sesuatu yang hakiki. Dengan maklumat manusia dapat membina pengetahuan yang meningkatkan taraf kehidupan

dan secara langsung menyumbang kepada pengembangan tamadun. Maklumat yang diperolehi dari Internet memberikan kesan yang besar kepada penerima kerana ianya akan mempengaruhi sikap dan keputusan yang dibuat oleh seseorang dalam kehidupannya yang secara tidak langsung ianya juga akan mempengaruhi kehidupan dalam masyarakat secara keseluruhan. Kemajuan aplikasi teknologi Internet seperti blog, Youtube, Facebook, dan Twitter memberikan sesiapa sahaja kebebasan hak berkongsi dan menyebarkan maklumat ke ruang siber kepada semua pengguna internet tanpa melalui proses penyaringan dan pembuktian bahawa maklumat yang disebarkan adalah sahih. Internet merupakan media tidak mengenali apakah erti kebenaran atau kepalsuan. Peranannya dijalankan sebaik mungkin sebagai alat penyebar maklumat. Ianya juga tidak mengetahui kesan kebaikan atau kemudaratan kepada pembaca maklumat yang disampaikan. Ciri Internet sebagai satu sistem maklumat terbuka dalam bermaklumat boleh mengakibatkan kepada penyebaran maklumat sensitif berbentuk provokasi perkauman dan keagamaan yang boleh mewujudkan keadaan tidak harmoni di kalangan anggota masyarakat. Keadaan sedemikian boleh menggugat kestabilan ekonomi, sosial dan politik dalam negara jika dibiarkan berleluasa. Kebebasan bermaklumat yang dibawa oleh teknologi aplikasi Internet tanpa peraturan yang jelas dalam menentukan kredibiliti maklumat untuk dipercayai boleh membawa kepada kemungkinan wujudnya maklumat yang membawa kekeliruan pemikiran yang tidak ketetapan di kalangan anggota masyarakat.

Dalam era teknologi maklumat yang berpaksikan kepada kebebasan mendapatkan dan menyebarkan maklumat, keupayaan menilai kredibiliti maklumat amat penting. Bukan kesemua maklumat boleh didapati dari Internet adalah berkredibiliti. Kredibiliti maklumat amat penting kerana ianya memandu kepada pembentukan sikap, pemikiran dalam proses membuat keputusan. Maklumat berkredibiliti ialah maklumat tepat, benar dan sahih dan boleh dipercayai. Kredibiliti ialah tahap kepercayaan terhadap sesuatu maklumat (Fogg, 1999). Perdana Menteri Malaysia, Datuk Seri Najib Tun Razak (2007) telah menggesa generasi muda khususnya penuntut di Institusi Pengajian Tinggi (IPT) hendaklah menggunakan kewarasan mereka sebagai mahasiswa dalam menapis dan menyaring maklumat yang diterima. Gesaan tersebut secara tidak langsungnya Perdana Menteri mohon kredibiliti maklumat diambil kira oleh rakyat Malaysia khususnya golongan muda. Justeru itu terdapat keperluan untuk menyediakan garis panduan menilai kredibiliti maklumat digital dari Internet yang boleh dijadikan asas oleh anggota masyarakat untuk menentukan kredibiliti sesuatu maklumat yang diterima melalui Internet. Ianya penting bagi membantu anggota masyarakat sebagai pengguna maklumat digital yang bersumberkan Internet dari terpedaya dan tertipu hingga membuat salah tanggapan terhadap sesuatu perkara yang mengakibatkan kerugian kepada semua pihak.

PENYATAAN KAJIAN BERKAITAN

Internet telah menjadi elemen penting dalam kehidupan masyarakat seluruh dunia pada hari ini. Ianya digunakan dalam kehidupan seharian sebagai alat melakukan sebarang pekerjaan dalam apa-apa profesion dan juga melakukan pembelajaran samada di sekolah dan peringkat universiti atau pun untuk menambah pengetahuan umum. Internet menjadi sumber maklumat generasi baru berbanding media lain. Terdapat kajian-kajian yang telah dilakukan oleh pakar-pakar sistem maklumat terhadap maklumat yang diperolehi oleh masyarakat daripada Internet.

Kecenderungan menggunakan Internet sebagai sumber maklumat yang dipercayai begitu ketara pada hari ini. Faktor kemudahan untuk mengakses maklumat tanpa disedari mewujudkan kealpaan terhadap kredibiliti maklumat yang diakses. Merujuk kepada kajian Standler (2003), diakui bahawa kemudahan mendapatkan maklumat melalui Internet antara faktor yang mendorong pengguna mendapatkan maklumat. Internet boleh diakses dari mana-mana lokasi yang membuatkan pengguna merasa mudah dan mendapat maklumat yang cepat. Jika dibandingkan untuk pergi ke sesuatu perpustakaan yang terletak pada jarak yang jauh serta batasan waktu, mengakses maklumat di Internet akan menjadi pilihan utama pengguna. Tambahan lagi jika secara fizikalnya untuk mencari sesuatu maklumat di perpustakaan atau mana-mana sumber, pengguna perlu meluangkan masa yang lama. Kewujudan pelbagai pangkalan data sejak tahun 2001 telah memudahkan pengguna melakukan carian atas talian atau memuat turun maklumat dengan menggunakan pelbagai kata kunci. Maklumat yang diakses oleh pengguna tanpa disedari tidak mengambil kira siapakah sumber maklumat, bilakah tarikh maklumat itu dikemaskinikan. Selain dari itu, perubahan maklumat masa kini yang begitu ketara telah mendatangkan kesukaran kepada pengguna Internet untuk menentukan ketepatan dan keselarasan maklumat dengan senario semasa Eastin (2001).

Selain dari faktor kemudahan mendapatkan maklumat, faktor kepelbagaian sumber maklumat yang boleh diakses dari Internet turut menyumbang kepada pengabaian terhadap kredibiliti sesuatu maklumat. Menurut Lubans (1999), bila seseorang pelajar memerlukan maklumat bagi tujuan menyiapkan kerja kursus atau projek mereka cenderung akan memilih sumber-sumber dari Internet. Mereka merasakan dengan jenis maklumat yang pelbagai di Internet, dapat membantu menyiapkan tugas mereka tanpa memikirkan samada kualiti dan kredibiliti maklumat di Internet. Apabila dalam situasi begini, pelajar akan memfokuskan pencarian kepada jenis maklumat yang berbentuk pembelajaran di Internet.

Reka bentuk maklumat di Internet juga memberikan kesan terhadap kredibiliti sesuatu maklumat. Menurut kajian Luo (2006), tentang paparan antara muka atau *on-screen characters* (OCS) yang dipaparkan di sesuatu laman Web di Internet turut memberikan kesan yang besar terhadap kredibiliti maklumat kepada pengguna Internet. Dari perspektif perniagaan, keunikan atau kelainan reka bentuk laman web dan atau OCS menjamin kepercayaan pelanggan terhadap produk atau perkhidmatan yang ditawarkan di internet kerana ia direka untuk kemudahan bagi kedua-dua pihak iaitu peniaga dan pelanggan. Fenomena ini akan dapat menjamin hubungan jangka panjang antara peniaga dan pelanggan. Penyelidikan oleh Luo (2006) juga yang menggunakan pemboleh ubah seperti jantina, umur dan pendapatan seseorang berjaya membuktikan bahawa OCS mempengaruhi kredibiliti terhadap maklumat kepada golongan pengguna di laman Web. Dengan itu, ciri-ciri yang unik, mesra pengguna dan reka bentuk menarik dapat memotivasikan pengguna untuk melakukan transaksi secara atas talian di samping mewujudkan kepercayaan pengguna terhadap maklumat yang dipaparkan di dalam Web. Briggs (2008) dalam kajiannya merumuskan bahawa terdapat tiga peringkat penilaian yang mesti dilalui dalam menentukan kredibiliti maklumat dalam laman web di Internet. Peringkat pertama penilaian berkaitan dengan nama penulis, bahasa yang digunakan dan gaya persembahan. Penilaian peringkat kedua ialah kebolehppercayaan terhadap kandungan maklumat yang bebas dari unsur-unsur komersial yang bertujuan mengaut keuntungan. Manakala penilaian peringkat yang ketiga ialah perhubungan sesuatu laman Web dengan pelawatnya secara jangka panjang.

Transformasi isi kandungan laman Web berasaskan teknologi Internet Web 2.0 masa kini juga mempunyai kesan terhadap kredibiliti maklumat secara tidak langsung. Transformasi ciri-ciri Web 2.0 yang membolehkan pengguna berkongsi, mencipta, menyumbangkan maklumat dan berinteraksi dengan pengguna lain adalah sesuatu yang sangat menarik jika dibandingkan dengan dengan isi kandungan laman Web yang terdahulu yang berbentuk isi kandungan sahaja. Lankes (2008) mendapati komunikasi dan interaksi antara dua pengguna atau lebih di Internet membolehkan berlakunya pertukaran idea, pengetahuan dan pendapat yang sangat berkesan. Tambahan pula, apabila pengguna berinteraksi secara sosial di atas talian mereka dengan mempunyai objektif tertentu. Dengan itu juga pengguna akan memfokuskan pencarian maklumat kepada sumber berkaitan yang dirasakan kredibiliti maklumatnya benar-benar terjamin. Kajian Sai (2008) ke atas penilaian maklumat berkaitan perubahan yang terdapat dalam teknologi web bercirikan 2.0 menyimpulkan bahawa krediliti sesuatu maklumat perlu mengambil kira faktor penulis atau organisasi yang menyediakan maklumat berkenaan. Penulis mesti dinilai berdasarkan kepada tahap pendidikan, kepakaran, pengalaman dan pengiktirafan yang diberikan oleh komuniti profesional dalam bidang yang diceburi.

PERBINCANGAN DAN PEMBENTUKAN RANGKA KERJA TEORI KREDIBILITI MAKLUMAT DIGITAL DI INTERNET.

Harus diakui bahawa Internet telah mengubah budaya maklumat dalam masyarakat. Penggunaan Internet difahami merupakan salah satu ciri masyarakat bermaklumat (*information society*). Internet mempengaruhi segala aspek kehidupan manusia zaman kini dari corak kehidupan individu hingga kepada corak kehidupan masyarakat serta bernegara. Internet seolah-olah salah satu elemen yang menyumbang kepada pembinaan tamadun manusia melalui keupayaannya sebagai penghantar dan penyebar maklumat yang menghasilkan pembentukan ilmu pengetahuan. Menerusi maklumat yang dihantar pengguna Internet atau manusia membina kefahaman yang menjana kepada pembentukan ilmu pengetahuan dan kemudiannya akan mencorakkan pemikiran. Kemajuan dan keupayaan sesuatu masyarakat dinilai dari segi tahap pemikirannya. Dalam konteks kehidupan hari ini pemikiran masyarakat banyak dipengaruhi oleh maklumat digital dari Internet. Sehubungan dengan itu adalah amat penting satu pemahaman dibina untuk mengetahui bagaimana kredibiliti maklumat ditentukan. Mengikut kajian-kajian lalu yang telah dibuat, penilaian kredibiliti maklumat di Internet boleh dibuat dengan mengambil kira beberapa faktor utama yang penting seperti latar belakang penulis, ciri laman Web dan teknologi.

PENULIS

Latar belakang penulis berkait dengan tahap pendidikan yang dimiliki oleh penulis dalam bidang yang ditulis dipercayai mempunyai hubungan dengan kredibiliti sesuatu maklumat. Boleh diandaikan bahawa makin tinggi tahap pendidikan seseorang penulis maka semakin tinggilah kredibiliti maklumat yang ditulisnya. Pengalaman yang dimiliki oleh penulis mencerminkan kematangan dalam sesuatu bidang. Penulis yang mempunyai pengalaman yang luas dan lama mempunyai tanggapan kredibiliti yang tinggi berbanding dengan penulis yang mempunyai pengalaman yang terhad. Selain dari itu, pengiktirafan komuniti profesional dalam bidang yang ditulis. Semakin tinggi pengiktirafan yang diberikan oleh komuniti profesional maka semakin tinggilah tahap kredibiliti maklumat yang ditulis.

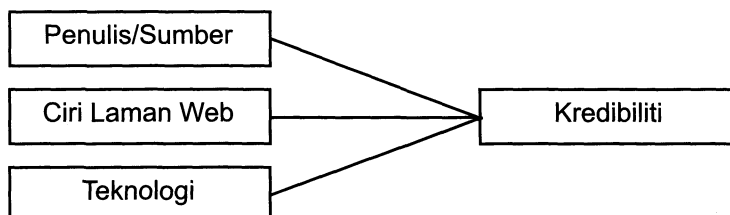
CIRI-CIRI LAMAN WEB

Kredibiliti maklumat juga berkait dengan ciri-ciri laman Web yang melibatkan elemen-elemen maklumat yang dipaparkan dalam laman Web di Internet. Maklumat yang dipersembahkan dengan elemen rekabentuk yang menarik meningkatkan tahap kredibiliti terhadap sesuatu maklumat. Bahasa yang digunakan untuk menyampaikan maklumat juga mempunyai kesan terhadap kredibiliti maklumat. Sesuatu maklumat yang disampaikan dengan bahasa yang mudah difahami akan meningkatkan kredibiliti maklumat tersebut. Bahasa yang mudah difahami boleh mengelakkan salah tanggapan sesuatu perkara yang mendatangkan kekeliruan pemikiran kepada penerima maklumat. Memandangkan perubahan dunia dalam segala bidang hari ini begitu pantas ianya juga melibatkan perubahan maklumat semasa yang sedia ada. Justeru itu elemen maklumat juga harus menjelaskan tarikh maklumat ditulis dan dikemaskini lantaran perubahan tersebut. Sesuatu maklumat juga mempunyai kredibiliti jika ianya bebas dari unsur komersial. Pengguna Internet mempunyai kecenderungan tinggi menganggap sesuatu maklumat tiada kredibiliti apabila ianya bermotifkan keuntungan semata-mata. Selain dari itu elemen komunikasi sesuatu laman web dengan pengguna Internet untuk jangka masa panjang dari masa ke semasa juga penting dan mempengaruhi kredibiliti maklumat di sesebuah laman Web. Pengguna Internet cenderung mempercayai maklumat yang dipaparkan oleh laman Web yang biasa mereka lawati secara kerap dengan adanya perhubungan dua hala dan penyampaian maklumat berdasarkan minat pengguna (*personalization*).

TEKNOLOGI

Teknologi aplikasi Internet turut memberikan kesan kepada kredibiliti maklumat. Sebelum kewujudan aplikasi teknologi Internet web 2.0 maklumat dalam Internet hanya boleh diterima dilihat dan dibaca sahaja. Ianya tidak memberi ruang untuk berinteraksi secara terus terhadap maklumat yang dipaparkan di laman Web. Namun demikian transformasi ciri-ciri web yang sedia ada kepada aplikasi teknologi web 2.0 ianya membolehkan pengguna berkongsi maklumat dengan pengguna lain dan member pandangan secara spontan terhadap maklumat yang disampaikan kepada mereka. Justeru itu kredibiliti sesuatu maklumat yang disampaikan dapat dianalisa dan disaring menerusi proses perbincangan yang meluas dengan melibatkan pengguna lain sebelum ianya dinilai sebagai maklumat yang berkredibiliti. Secara tidak langsungnya transformasi teknologi Internet kepada web 2.0 memberi ruang kepada pengguna secara sendiri untuk membuat tanggapan terhadap kredibiliti maklumat berdasarkan perspektif masing-masing.

Berdasarkan perbincangan tersebut satu rangka kerja teori kredibiliti maklumat digital di Internet telah dibina seperti gambarajah di bawah. Rangka kerja teori tersebut terdiri dari beberapa komponen elemen penting yang ianya menerangkan faktor berkaitan yang mempengaruhi kredibiliti maklumat digital di Internet.

Gambar Rajah 1: Rangka Kerja Teori Kredibiliti Maklumat Digital

Berdasarkan gambar rajah 1 di atas, terdapat 3 komponen utama yang menjadi faktor penting dalam penilaian yang menentukan kredibiliti maklumat digital di Internet. Komponen tersebut ialah penulis atau sumber maklumat, ciri-ciri yang ada pada laman Web dan teknologi Internet itu sendiri.

CADANGAN PENYELIDIKAN MASA DEPAN

Rangka kerja teori seperti di gambar rajah 1 hanya merupakan satu teori yang belum dibuktikan secara penyelidikan. Justeru itu adalah satu keperluan di masa depan satu penyelidikan secara empirikal dijalankan untuk membuktikan bahawa komponen utama yang dinyatakan adalah relevan atau sebaliknya untuk digunakan sebagai asas menilai faktor-faktor kredibiliti maklumat digital di Internet. Penyelidikan secara empirikal berasaskan rangka kerja teori yang dijalankan juga secara tidak langsung boleh menyumbang kepada penyediaan satu garis panduan kepada masyarakat pengguna Internet tentang faktor yang perlu diambil kira dalam menilai kredibiliti maklumat digital di Internet agar mereka tidak tepedaya dengan mudah mempercayai maklumat digital di Internet tanpa mengambil kira faktor kredibiliti maklumat.

KESIMPULAN

Secara hakikatnya perletakan nilai kredibiliti akan dipengaruhi ciri-ciri individu dalam masyarakat. Namun demikian suasana penggunaan dan pengurusan maklumat dalam masyarakat juga berubah akibat dari perubahan faktor di luar kawalan seperti kemajuan teknologi, perkembangan nilai budaya popular, prestasi ekonomi dan prinsip politik yang membentuk senario kehidupan. Perubahan tersebut sudah pastinya memberikan pengaruh yang mengubah nilai membentuk tanggapan terhadap faktor kredibiliti maklumat yang diletakkan dari masa ke semasa.

BIBLIOGRAFI

- Akamine, S.D. Kawahara, Y. Kato et. al. (2009), WISDOM: A Web Information Credibility Analysis System. *Proceedings of the ACL-IJCNLP*.
- Asia Telecommunication Report (2010). Malaysia Internet Usage Stat and Marketing Report Retrieved 17 November 2010 from <http://www.internetworldstats.com/asia/my.htm>
- Briggs, P. (2008). Designing effective health websites. *PerAda Magazine*, 10.2417/2200809.1287
- Chesney, T. (2006). An empirical examination of Wikipedia's credibility. *First Monday*, 11 (11). Retrieved 25 May 2004 from www.firstmonday.org/issues/issue11_11/chesney/index.html
- Eastin M. S. (2001). Credibility assessment of online health information: The effect of sources expertise and knowledge of content. *Journal of Computer Mediated Communication*, 6 (4).
- Fogg, B. J. & Tseng, H. (1999). The elements of Computer Credibility. *Proceeding of CHI'99*. Pittsburg, PA, May, 15-20. 80-87.

- Giles, J. (2005). Internet encyclopaedias go ahead to head. *Nature*, 438, 900-1.
- Johnson, T. J. & Kaye B. K (2000), "Using is believing: the influence of reliance on the credibility of online political information among politically interested Internet users" *J&MC Quarterly*, Vol. 77, No. 4, pp 865-879.
- Jonatahan S. & Syahrul Nizam J. (2007), "Credibility review of the Malaysian states E-Government web sites". *Public Sector ICT Management Review*, Oct 2006-Mar 2007 Vol. 1 No. 1, pp 41-45.
- Lankes, R. D. (2007). Credibility on the Internet: Shifting from authority to reliability. *Journal of Documentation*, 64 (5). 667-686.
- Luo, F. T. (2006). On- screen characters: Their design and influence on consumer trust. *Journal of Services Marketing*. 20 (2). 112-124.
- Miteko, T. (2006). Driving value from every online customer interaction: The power of intent-driven personalization. *Customer Inter@ction Solutions*, 24 (8), 38-41.
- Najib bin Tun Razak. (2009). Najib mahu penuntut IPT guna kewarasan tapis maklumat. Retrieved 26 Julai, 2009 from *BERNAMA.COM*,
- Sai, T. Moturu, Huan Liu & William G. Johnson. (2008). Trust Evaluation in Health Information on the World Wide Web. *30th Annual International Conference of the Engineering in Medicine and Biology Society (EMBC '08)*, Vancouver, Canada, Aug 20-24.
- Standler, R. B. (2004), Evaluating Credibility of Information on the Internet. Retrieved 25 May 2004 from *www.rsb0.com/credible.pdf*.

SUDUT BERITA

***'A-LIEP 2011: Asia-Pacific Conference on Library & Information Education and Practice- Issues, Challenges and Opportunities'* pada 22 – 24 Jun 2011 di Pullman Hotel Lakeside, Putrajaya.**

Persidangan adalah anjuran bersama Fakulti Pengurusan Maklumat, Universiti Teknologi MARA dengan kerjasama Perpustakaan Tun Abdul Razak (PTAR) dan didokong oleh Universiti Islam Antarabangsa Malaysia (UIAM). Merupakan persidangan antarabangsa kali ke empat yang menjadi saluran kepada para peserta berbincang, berkongsi dan membahaskan isu-isu dan cabaran dalam bidang Perpustakaan dan Sains Maklumat terutama di rantau Asia-Pasifik. Sejak tahun 2006, 2007 dan 2009 persidangan A-LIEP telah berlansung di Singapura, Taiwan dan Jepun yang telah membawa kepada perubahan dan pembangunan setelah pelbagai isu diperbincangkan. Pada persidangan kali ini A-LIEP akan disertai oleh para ilmuan, penyelidik, pelajar, pekerja mahir dan individu yang berminat dalam bidang Perpustakaan dan Sains Maklumat melangkaui sempadan antarabangsa bagi mewujudkan rangkaian pendidikan, kolaborasi, pertukaran idea, dan perkongsian maklumat melalui pembentangan kertas kerja, perbincangan dan pameran.

***'World Congress of Muslim Librarians and Information Scientists 2011 (WCOMLIS)'* pada 16 – 17 November 2011 di Universiti Islam Antarabangsa Malaysia (UIAM).**

Persidangan ini adalah anjuran Universiti Islam Antarabangsa Malaysia (UIAM) dengan kolaborasi Fakulti Pengurusan Maklumat, Universiti Teknologi MARA dan Universiti Sains Islam Malaysia (USIM). Menjadi saluran kepada para pustakawan dan saintis maklumat Islam untuk membincangkan sebarang masalah berkaitan maklumat dalam dunia Islam.

LELUHUR PERPUSTAKAAN ISKANDARIAH

'The very name of the Bibliotheca Alexandrina conjures up the image of glorious past, of a shared heritage, not just between Greece and Egypt, nor even of the whole Mediterranean, but a shared heritage for all of humanity. For it was indeed at the Ancient Library of Alexandria that the greatest adventure of the human intellect was to unfold.

2300 years ago, Alexander the Great, Aristotle's pupils, brought his dream of culture and conquest, of uniting the world and launching a new era to the timeless land of Egypt. Alexander selected the site for a new capital: Alexandria. His successors in Egypt, the Ptolemies, built Alexandria and made it the intellectual capital of the world. Its lighthouse, the Pharos, was considered one of the seven wonders of ancient world. But a greater legacy was the Ancient Library of Alexandria. Launched in 288 BC by Ptolemy I (Soter) under the guidance of Demetrius of Phaleron, the temple to the muses, or Mouseion (in Greek), or museum (in Latin) was part academy, part research center, and part library. The great thinkers of the age, scientists, mathematicians, poets from all civilizations came to study and exchange ideas. As many as 700,000 scrolls, the equivalent of more than 100,000 modern printed books, filled the shelves. The library was open to scholars from all cultures. Girls and boys studies regularly at the Ancient Library.

On this very spot: Aristarchus was the first person to state that the earth revolves around the sun, a full 1800 years before Copernicus. Eratosthenes proved that the earth was spherical and calculated its circumference with amazing accuracy, 1700 years before Columbus sailed on his epic voyage. Hipparchus established the first atlas of the stars and calculated the length of the solar year accurately to within 6.5 minutes. Callimachus the poet described the texts in the library organized by subject and author, becoming the father of the library science. Euclid wrote his elements of geometry, the basic text studied in schools all over the world even now. Herophylus identified the brain as the controlling organ of the body and launched a new era of medicine. Manetho chronicled the pharaohs and organized our history into the dynasties we use to this day. Zenodotus and the grammarians established the basics of literary scholarship with their meticulous definition of the Homeric text for the Iliad and Odyssey. And the list of great names and great achievement goes on and on.... Diophantes, Appolnius of Perga, Heron and visiting scholars such as Archimedes.... They and many others were all members of that amazing community of scholars, which mapped the heavens, organized the calendar, established the foundations of science and pushed the boundaries of our knowledge. They opened up the cultures of the world, established a true dialogue of civilizations. Indeed, it was at the ancient Library of Alexandria that 72 specialists first translated The Old Testament from Hebrew into Greek (the famous Septuagint). Together these scholars promoted rationality, tolerance and understanding and organized universal knowledge. For over six centuries the ancient of Alexandria epitomized the zenith of learning, as later scholars, such Claudius Ptolemy and Dioscoredes built on that explosion of knowledge and added their contributions. To this day it symbolizes the noblest aspiration of the human mind, global ecumenism, and the greatest achievement of the intellect. The library completely disappeared over sixteen hundred years ago...but it continues to inspire scientists and scholars everywhere.

The Bibliotheca Alexandrina was located in at least three buldings; (i) the original Museum in the royal district of the city, (ii) the additional building mostly for book storage, located on the harbor, and (iii) the "daughter Library" located in the Serapeum, the temple to

Serapis, cult god of Alexandria. The Serapeum was located in the southwest part of the city, the popular quarter. The library disappeared slowly, suffering a slow decline from the time of Caesar and Cleopatra. Indeed, the first disaster was in 48 B.C, when the part of the library located at the harbor was accidentally set afire during the Alexandrian war of Julian Caesar. However, Marc Anthony gave Cleopatra the 200,000 scrolls of Pergamon, to make up for the losses. Yet, subsequent upheavals within the Roman Empire resulted in the gradual neglect and ultimate destruction of the library. Roman armies came to Alexandria to restore order several times between 200 and 300 AD, and it was on one of those occasions, (probably the campaign of Aurelius in 272 AD) that the entire royal quarter and the original Museum were destroyed. Christianity was brought to Africa through Alexandria by St. Marc in the first century AD, and it was followed by merciless and brutal persecution of the Christians by the Roman in the first three centuries. Persecution ceased with the conversion of Constantine the Great, but schisms erupted in the church. Tensions were running high and tolerant church fathers such as Clement of Alexandria had to leave the city and his disciple Origen suffered much for his views. In 391 AD Emperor Theodosius issued a decree banning all religions other than Christianity and Christian Groups under Bishop Theophilus burnt the Serapeum in 391 AD. This was the end of the ancient library as a public institution. What remained were the scholars in uneasy co-existence with an increasingly militant Christian mob. Tragedy struck in 415 AD. Hypatia, daughter of Theon, last recorded scholar in Alexandria, herself the first woman in mathematics and astronomy, a Neo-Platonist philosopher and charismatic orator, was brutally murdered by the mob in 415 AD. She became the first martyr to science. Thus by 400 AD, the Library had vanished, and the era of Alexandria scholarship came to an end a few years later. It had thus disappeared over two centuries before the arrival of the Muslim Arab armies in 641 AD.

*But the memory of the ancient Library of Alexandria lived on. It continued to inspire scholars and humanists everywhere. Many dreamt of one day reviving the great Library...
(Ismail Serageldin, http://www.serageldin.com/ancient_Library.htm)*

PANDUAN PENULIS

Informika merupakan penerbitan tahunan bertujuan bagi mencapai objektif seperti berikut:

- Untuk menggalakkan penyebaran pengetahuan dan idea dalam pelbagai disiplin berkaitan dengan peradaban informasi di kalangan akademik, sarjana, intelektual, pustakawan dan pekerja ilmu.
- Untuk membantu para akademik mengenengahkan hasil karya mereka samada berbentuk penyelidikan, esei, resensi buku dan seumpamanya.

Skop

Jurnal ini meliputi bidang-bidang berikut:

- Sains perpustakaan dan maklumat
- Pengurusan sistem maklumat
- Pengurusan rekod dan arkib
- Pengurusan pusat sumber maklumat
- Pengurusan pengetahuan
- Manuskrip dan koleksi khas
- Komunikasi dan media
- Pengajian masa depan (*Future studies*)
- Dunia buku dan penerbitan

Isi Kandungan

Jurnal ini mengandungi ruangan berikut:

- (a) Esei fokus
- (b) Esei umum
- (c) Nota penyelidikan/*research in progress*
- (d) Resensi buku
- (e) Rekayasaan (Esei yang menyarankan perubahan)
- (f) Refleksi (sekilas pandangan)

Kekerapan

Jurnal ini diterbitkan sekali setahun.

Tema Keluaran Akan Datang

Sentuhan Intelektual Membaca Karya-karya Besar.

Penghantaran Artikel

Sila hantarkan sesalinan artikel ke alamat penerbit atau e-mel kepada ***shaharom@salam.uitm.edu.my*** atau ***wkadir@salam.uitm.edu.my*** sebelum 15 Oktober 2011.